

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΘΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε ἀριθ. 7).

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς εἰς τὰ ἄσυλα ταῦτα καταφεύγοντας καὶ τῆς σωστικῆς χάριτος ἀξιουμένους, οὐδεὶς δύναται νὰ διευχρισθῆ, ὅτι παρά τινί ποτε λαῶν ὠρίσθησαν διὰ νόμου ἄσυλα πρὸς διάσωσιν τῶν δημοσίων κατηγορουμένων ἐγκληματιῶν καὶ κακούργων, πλὴν ἴσως ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, καθ' ἃς ἀπενέμετο πᾶρὰ τοῖς ἐθνικοῖς ἀτιμωρησίαι εἰς ἐνόχους τινὰς καὶ κακούργους εἴτε ἐκ δεισιδαιμονίας καὶ ἐθνικῶν προλήψεων, εἴτε ἐξ ἐπιγνώσεως πρὸς ἀπαρεμπόδιτον συρροὴν πληθυσμοῦ καὶ ἐπαύξησιν τῶν κατοίκων νεοπαγοῦς τινὸς πόλεως, καθάπερ τοῦτο ἐγένετο πρὸς συνοίκισιν τῶν Θηβῶν, τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Ῥώμης κλπ. Ἄλλως δὲ, εἶναι ὁμολογούμενον ὅτι καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἐθνικοῖς Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις τὰ ἄσυλα καὶ τὰ καταφύγια ὠρίσθησαν εἴτε ἐξ ἔθους εἴτε ἐκ νόμου χάριν τῶν καταπιεζομένων δούλων, τῶν χρεωφειλετῶν, τῶν ἀκουσίων ἐγκληματιῶν κτλ., οὐχὶ δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν φανερώς ἀδίκων καὶ ἀρπάγων, ληστῶν καὶ κακούργων, καὶ ἀνθρώπων ἐκ προμελέτης κακοποιῶν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι παρ' Ἕλλησιν, ἐφεξῆς δὲ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις, πάντες ἀδιακρίτως οἱ καταφεύγοντες, ἀθωοῖ τε καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐνοχοί, ἐσώζοντο καὶ ἔμεινον ἀτιμώρητοι, πλὴν τῶν σπανίως γενομένων παραβιάσεων τοῦ ἀσύλου, ὅτε δὴ καὶ ἐτιμωρεῖτο ὁ καταφυγὼν· ἀλλὰ τότε ἡ μεγάλη κατάχρησις καὶ ἡ καταπάτησις τοῦ νόμου καὶ τῆς ἱερότητος τοῦ ἀσύλου δικαίως προεχάλεσε τὸν περιορισμὸν καὶ βαθμηδὸν τὴν παντελεῖα αὐτοῦ κατάργησιν. Παραλείποντες ὡς μὴ ἐνδιαφέρον ἡμῖν νὰ ἐρευνήσωμεν νῦν τὰ περὶ τούτου παρ' Ἕλλησι καὶ τοῖς ἀρχαίοις Ῥωμαίοις, ἐξετάζομεν πλατύτερον ἐνταῦθα τίνι τρόπῳ τῶν προσώπων ἢ διακρίσεις καθωρίζετο ὑπὸ τε τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐν τῷ ἑβραϊκῷ ἔθνεϊ καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου ἐν τῷ χριστιανίσαντι ἑλληνικῷ τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, καθ' ἣν ἐποχὴν καὶ καταργεῖται σιωπηλῶς τὸ ἀρχαῖον τοῦτο ἔθος καὶ δίκαιον τοῦ ἀσύλου καὶ καταφυγίου τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν.

Καὶ πρῶτον μὲν παρ' Ἑβραίους αἱ φυγαδευτήρισι πόλεις ἦσαν τὰ ἄσυλα ἦσαν ἀνοικτὰ ἀείποτε δι' ἕκαστον Ἑβραῖον, προσήλυτον ἢ περίοικον καταφεύγοντα, ἰδίως φονέα, ὅστις συνέβαινε νὰ φονεύσῃ τινὰ ἀκουσίως καὶ ἐξ ἀπροσεξίας καὶ ἐκινδύνευσεν τὴν ζωὴν ἐκ τοῦ κατὰ νόμον ζητοῦντος ἐκδίκησιν συγγενοῦς τοῦ φονευθέντος. «Αὗται αἱ πό-

λεις αἱ ἐπίκλητοι τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ προκειμένῳ ἐν αὐτοῖς καταφυγεῖν ἐκεῖ παντὶ παίοντι ψυχὴν ἀκουσίως, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ἐν χειρὶ τοῦ ἀγγιστεύοντος τὸ αἷμα, ἕως ἂν καταστῆ ἔναντι τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν» (Ἰησοῦς Ναυῆ κ', 9). Ἄλλ' ἐνταῦθα ἡ Ἁγία Γραφή βῆρω διακρίνει τὸν ἀκουσίως φονεύοντα ἀπὸ τοῦ ἐκ προμελέτης· καὶ εἰς τοῦτον μὲν, καὶ ἀπ' οὗ καταφύγη, ἀπειλεῖ θάνατον, εἰς ἐκεῖνον δὲ ἀπενέμει συγγνώμην ἐπὶ συνθήκῃ καὶ προστάσει μάλιστα, ὅπως αἱ φέρουσαι εἰς τὴν ἄσυλον πόλιν ὁδοὶ φυλάττωνται πάντοτε ὑπὸ τῶν Λευϊτῶν καθαραὶ πρὸς εὐκολίαν τοῦ φεύγοντος (Λευτερ. 19', 3—6). Ἐκεῖνος δ' ἐλογίζετο ἀκουσίως φονευτής, ὅστις τυχαίως ποτὲ ἐφόνευσεν τινὰ, οὐχὶ ἐκ προμελέτης, ἢ ἐξ ἔχθρας ἢ μίσους ἢ προηγουμένης τινὸς μνησικαχίας, ἀλλ' ἀκουσίως ὅλως καὶ ἐξ ἀπροσεξίας. «Ἐὰν δὲ ἐξάπινα οὐδ' ἔχθρα ὦσῃ αὐτὸν, ἢ ἐπιρρίψῃ ἐπ' αὐτὸν πᾶν σκεῦος οὐκ ἐξ ἐνέδρου, ἢ παντὶ λίθῳ, ἐν ᾧ ἀποθνεύεται ἐν αὐτῷ οὐκ εἰδώς, καὶ ἐπιπέσῃ ἐπ' αὐτὸν καὶ ἀποθάνῃ, αὐτὸς οὐκ ἐχθρὸς αὐτοῦ ἦν, οὐδὲ ζητῶν κακοποιῆσαι αὐτὸν, οὐ μὴ ἀποθάνῃ ὁ φονευτής, ἕως ἂν στῆ ἔναντι τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν» (Ἀριθ. λε', 12, 22—24). Ἄν δὲ ὁ ἀκουσίως φονεύσας μετὰ τὸν φόνον προφθάσας ἐν καιρῷ κατέφυγεν εἰς πόλιν φυγαδευτήριον, διέμεναν ἐν αὐτῇ ἀσφαλῆς, ὑπ' αὐθεντοῦς ἀπειλούμενος οὐδ' ἀποσπώμενος· ἐκτὸς ἂν πρὸ τοῦ ὠρισμένου χρόνου ἐφευγεν ἔξω τῶν ὁρίων τῆς φυγαδευτηρίου πόλεως, ὅτε ἀπαντήσας αὐτὸν ὁ συγγενὴς τοῦ φονευθέντος εἶχεν ἐκ τοῦ νόμου τὸ δικαίωμα νὰ φονεύῃ αὐτὸν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐνοχῆς. «Ἐὰν δὲ ἐξ ὁδοῦ ἐξέλθῃ ὁ φονεύσας τὰ ὅρια τῆς πόλεως εἰς ἣν κατέφυγεν ἐκεῖ, καὶ εὔρη αὐτὸν ὁ ἀγγιστεύων τὸ αἷμα ἔξω τῶν ὁρίων τῆς πόλεως καταφυγῆς αὐτοῦ, καὶ φονεύσῃ ὁ ἀγγιστεύων τὸ αἷμα τὸν φονεύσαντα οὐκ ἐνοχὸς ἐστί» (αὐτόθ. 26—28). Πρὸς πλείονα μάλιστα ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς τοῦ καταφυγόντος συνήρχετο ἡ συναγωγὴ καὶ ἡ τῆς πόλεως γερουσία ἔκρινεν ἐπὶ στόματος δύο ἢ τριῶν μαρτύρων μεταξὺ τοῦ συγγενοῦς τοῦ φονευθέντος καὶ τοῦ ἀκουσίως φονεύσαντος, καὶ ὁ ἀθωωθείς διέμεναν ἀσφαλέστατος ἐν τῇ ἀσύλῳ πόλει μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ συγγενοῦς τότε ζῶντος μεγάλου ἀρχιερέως. Ἀμα δὲ τῆς τούτου τελευτῆς ὁ φονευτής ἐπανέστρεφε καὶ ἀποκαθίστατο ἐν τῇ ἐαυτοῦ πόλει, ἔξω τοῦ λοιποῦ ἀσφαλῶς καὶ ἀκαταζήτητος (Ἀριθ. λε', 22—29. Δευτ. 19', 4—7).

Ἐὰν δέ τις ἀπεναντίας ἐκ προμελέτης καὶ ἐσκευμένως προσέβαινε νὰ φονεύῃ τινὰ διὰ σιδήρου, ἢ λίθου, ἢ ξύλου, ἢ δι' ἔχθραν, ἢ διὰ μνησικα-

κίαν ὁ τοιοῦτος καθίστατο φόνου ἔνοχος, καὶ ὡς ἐκούσιος καὶ πραγματικὸς φονεὺς ἔπρεπε νὰ ἀποθάνῃ. Διότι ἐδικαιοῦτο νὰ φονεύσῃ τοῦτον ἢ συναντήσας ἢ ἀνευραὶν ὁ συγγενὴς τοῦ φονευθέντος. «Ὁ ἀγγιστεύων τὸ αἷμα, οὗτος αὐτὸς ἀποκτενεῖ τὸν φονεύσαντα· ὅταν συναντήσῃ αὐτῷ οὗτος ἀποκτενεῖ αὐτόν» (*Αριθ. λέ', 19). Ἄλλὰ καὶ ἂν προφθάσας ὁ ἐκούσιος φονεύσας ἐσώζετο, καταφυγὼν εἰς πόλιν φυγαδευτήριον, οὐχ ἦττον καὶ μετὰ τὴν καταφυγὴν ἢ γερούσια τῆς πόλεως παρελάμβανεν αὐτὸν ἐκ τοῦ ἀσύλου καὶ παρέδιδεν εἰς χεῖρας τοῦ συγγενοῦς τοῦ ἀποθανόντος, ὅπως ὑπ' αὐτοῦ θανατωθῆ ὑπὲρ τοῦ ἐκχυθέντος ἀθώου αἵματος (Δευτερ. ιθ', 12). Ἀδυστηρότατα δ' ἀπηγορεύετο ὑπὸ τοῦ νόμου εἰς τὸν συγγενῆ τοῦ φονευθέντος, ἵνα λάβῃ πρὸς ἐξίλασμον λύτρα παρὰ τοῦ φονεύσαντος, τοῦ ὄντος ἐνόχου θανατωθῆναι, καὶ οὕτως ὁ φονεὺς κατορθώσῃ εἰς πόλιν φυγαδευτήριον νὰ καταφύγῃ, ἢ νὰ ἐξαγοράσῃ ἐντελῶς τὴν ζωὴν αὐτοῦ καὶ ἐκ τούτου νὰ ζήσῃ ἀσφαλῶς ἐν τῇ ἰδίᾳ πόλει καὶ πατρίδι. Τὴν παράνομον ταύτην πράξιν ἡ Ἁγία Γραφή κατακρίνει ὡς ὑπερβασιν τῶν ὀρίων τοῦ νόμου καὶ θεωρεῖ ὡς βεβήλωσιν καὶ μόλυσμα, ὅπερ ἐμελλε νὰ μολύνη τὴν ἁγίαν Γῆν, ἐφ' ἧς ἐν μέσῳ Ἰσραὴλ κατεσκήνου ὁ Κύριος τῆς δόξης (*Αριθ. λέ', 16—21. 31—34. Δευτ. ιθ', 11—15). Καὶ οὕτω μὲν παρ' Ἑβραίοις.

Ἐπικρατήσαν δ' ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου παρὰ τοῖς χριστιανοῖς τὸ προνόμιον τοῦ ἀσύλου συνέστη οὐχὶ διὰ νὰ προστατεύῃ τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν πονηρίαν, ἢ διὰ νὰ χρησιμεύῃ πρὸς ὑπεκφυγὴν τῶν καταδιωκομένων ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τοῦ πολιτικοῦ, ἢ τέλος διὰ νὰ παραλύσῃ τῶν νόμων τὴν δύναμιν καὶ τὴν λειτουργίαν ἐν τακτικῆς τῆς πολιτείας περιστάσεσιν, ἀλλὰ συνέστη κυρίως διὰ νὰ χορηγήσῃ εἰς τοὺς ἀδίκως πιεζομένους καὶ ἀναιτίως ταλαιπωρουμένους καὶ πάσχοντας καταφύγιον πρὸς ἀνακούφισιν. Περιωρίζετο δὲ διὰ πολιτικῶν νόμων, ἵνα ἐν ἀμφιβόλοις περιστάσεσιν, εἴτε πολιτικῆς ἢ ἐγκληματικῆς, προστατεύῃ τοὺς ἀνθρώπους μέχρις οὗ ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης γνωσθῶσιν αἱ αἰτίαι τῆς τοῦ προσώπου καταδιώξεως. Συνάμα δὲ συνέστη, ἵνα πάντως δοθῆ καὶ τοῖς ἐπισκόποις τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἀφορμὴ καὶ εὐκαιρία ἵνα ἐκ πνεύματος χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας ὀρμώμενοι μεσιτεύωσι παρὰ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ὑπὲρ τῶν ἀπαλλοτρίων καὶ τῆς δικαιοσύνης τῶν ἀδίκως καὶ ἀναιτίως πολλάκις κινδυνεύοντων. Τοιοῦτος ἦτο ὁ ὕψιστος σκοπὸς τῶν ἀσύλων, ἐφ' ὅσον ταῦτα ἐπεκράτησαν ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, καὶ τοιοῦτον ἦτο τὸ ἀσύλον, ὅπερ ἐθεώ-

ρει σεβαστὸν καὶ ἀπαρabiαστον ὁ Μέγας Βασίλειος ἀπέναντι τοῦ δικαστοῦ τοῦ Πόντου (Γρηγ. Θεολ. λόγ. κ'), ὁ Συνέσιος ἀπέναντι Ἀνδρονίκου ἐπάρχου Πτολεμαίδος, ὁ θεῖος Χρυσόστομος ὑπὲρ τοῦ Εὐτροπίου ἀπέναντι Ἀρχαδίου τοῦ αὐτοκράτορος κλπ.

Ἐν τούτοις εἰς τὰ ἄσυλα πολλάκις κατέφευγον καὶ πολλοὶ ἔνοχοι ἐγκλημάτων καὶ ἄξιοι μεγάλων τιμωριῶν. Ἄλλ' ἵνα μὴ καταχρῶνται τὴν ἐπιείκειαν τοῦ νόμου καὶ τῆς Ἐκκλησίας, τρέφωσι δὲ οἱ τοιοῦτοι τὴν ἐλπίδα τῆς ἀτιμωρησίας καὶ διασώσεως δυνάμει καὶ δικαιοῦματι τοῦ προνομίου, οἱ πολιτικοὶ τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων νόμοι ἐμνημόνευσαν διάφορα ἐγκλήματα καὶ αἰτίας, καθ' ἃς ἡ Ἐκκλησία ὤφειλε μηδεμίαν νὰ παρέχῃ προστασίαν καὶ ἀσφάλειαν τοῖς τοιοῦτοις, εἰς τὰς ἐκκλησίας πρὸς ἀπαλλαγὴν καταφεύγουσιν (Κώδ. Θεοδ. βιβλ. θ', τίτλ. με', νόμ. α'). Ἄν δέ τινες τῶν καταφευγόντων, ἐνόχων ἄλλως νομιζομένων, εἶχον λόγους πρὸς ἀπολογίαν ἢ δικαιολογίαν τῆς ἀδίκου καταδρομῆς, ὁ πολιτικὸς ἄρχων ἐκελεύετο, κατὰ τινὰ διάταξιν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἵνα ἀκούῃ μὲν τούτους, μὴ παρατείνῃ δὲ τὴν ἐπιείκειαν, «ἐπὶ πλείονα χρόνον, ἀλλὰ καὶ μετ' ἐξετάσεως, καὶ ἐν χρόνῳ συμμέτρῳ καὶ οὐχ ὑπερβαίνοντι τριάκοντα προθεσμίαν ἡμερῶν· ὥστε μὴ ἐντεῦθεν ἀπεράντους εἶναι τοῖς ἀνθρώποις τὰς πρὸς ἑαυτοὺς φιλονεικίας» (Διατ. 17).

Καὶ πρῶτον μὲν ἐκ τῶν ἀσύλων ἀπεκλείοντο οἱ χρεωφειλέται τοῦ δημοσίου ταμείου, ἐφ' ὅσον εἴτε ἀπεστέρουν εἴτε παρεμποδίζον οὗτοι τὴν εἰσπραξίν καὶ πληρωμὴν τῶν δημοσίων τοῦ κράτους προσόδων. Οἱ χρεωφειλέται οὗτοι καὶ καταφεύγοντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπεσπῶντο ἐκεῖθεν καὶ οὐδεμιᾶς ἡξιοῦντο προστασίας καὶ χάριτος (Κώδ. Θεοδ. βιβλ. θ', τίτλ. με', νόμ. α'). Ἄν δ' ἀνελάμβανον κληρικαὶ τινες τὴν τούτων ὑπεράσπισιν, ὁ νόμος ἐκέλευεν, ἵνα ὁ ἐπίσκοπος τότε καὶ οἱ κληρικοὶ ἀποτίσωσι τὸ ὀφειλόμενον χρέος τῷ δημοσίῳ ταμείῳ ἀντὶ τοῦ χρεωφειλέτου. Πλὴν τούτων ἀπεκλείοντο τοῦ προνομίου τοῦ ἀσύλου καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ πανούργως προσερχόμενοι μὲν ἵνα ἀσπασθῶσι τὸν χριστιανισμόν, πράγματι δὲ σκοποῦντες διὰ τούτου νὰ ὑπεκφύγωσιν εἴτε ἀπότισιν χρέους, εἴτε ποινὴν τιμωρητέων ἐγκλημάτων. Τὰ περὶ τούτων διέτασσον νόμοι τινὲς Ἀρχαδίου καὶ Ὀνωρίου τῶν αὐτοκρατόρων (αὐτ. νόμ. β'. «Περὶ τῶν καταφευγόντων εἰς τὰς ἐκκλησίας»—Κώδ. Ἰουστιν. βιβλ. α', τίτλ. ιβ', νόμ. α'). Ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν οἱ Ἰουδαῖοι ἀπήλασον τοῦ προνομίου τοῦ ἀσύλου ἐξίτου μετὰ τῶν ἄλλων πολιτικῶν. Ἰσαύτως, ἐπειδὴ ἐκ γενικοῦ τινος νόμου τοῦ

Θεοδοσίου καὶ τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ (Κώδ. Θεοδ. βιβλ. ις', τίτλ. ζ', νόμ. δ'), οἱ ἀποστάται καὶ οἱ αἰρετικοὶ ἀπεστεροῦντο πάντων τῶν προνομίων, ὧν περὶ οἱ ἄλλοι πολῖται ἀπελάμβανον, κατὰ συνέπειαν εἶναι λίαν πιθανόν, ὅτι ἐστεροῦντο καὶ τῆς χάριτος τοῦ ἀσύλου, διότι οἱ τοιοῦτοι ἠθέτουσαν καὶ προέδιδον τὴν χριστιανικὴν πίστιν, τὴν ὁποίαν ἅπασι ἐν τῷ θείῳ βαπτίσματι ὡμολόγησαν ἀποβαίνοντες ὡς πρὸς τοῦτο καὶ τῶν Ἰουδαίων χεῖρους, μηδεμίαν χάριτος ἢ δικαιώματός τινος τοῦ λοιποῦ κρινόμενοι ἄξιαι. Σὺν πᾶσι ταῦτοις ἀπεκλείοντο τοῦ ἀσύλου καὶ οἱ δοῦλοι, οἱ κρύφα δραπετεύοντες ἢ ἀφαιροῦντές τι ἀπὸ τῶν δεσποτῶν αὐτῶν, καταφεύγοντες δὲ ἐκεῖ μετ' εὐκαιρίας ἀπεσπῶντο καὶ ἐτιμωροῦντο. Ἀποκλείων δὲ τινὰς ἄλλους προσέτι ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ διασαφηνίζων τὸν σκοπὸν τοῦ ἀσύλου λέγει· «Οὔτε δὲ ἀνδρόφονοις, οὔτε μοιχοῖς, οὔτε παρθένων ἄρπαξιν, ἀμαρτάνουσι τὴν ἐκ τῶν ὄρων φυλάξεις ἀσφάλειαν· ἀλλὰ κάκεῖθεν ἐξελεύσεις καὶ τιμωρίαν αὐτοῖς ἐπάξεις. Οὐ γὰρ τῶν τὰ τοιαῦτα ἀμαρτανόντων φείδεσθαι προσήκει, ἀλλὰ τῶν περιόντων, ἵνα μὴ τοιαῦτα ὑπὸ τῶν τολμηροτέρων πάσχοιεν. Ἄλλως τε ἢ ἐκ τῶν ἱερῶν ἀσφάλεια οὐ τοῖς ἀδικοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀδικουμένοις δέδοται παρὰ τοῦ νόμου· καὶ οὐκ ἂν εἴη δυνατόν ἐκάτερον ἰσχυρίζεσθαι τῇ παρὰ τῶν ἀσύλων τέπων ἀσφαλείᾳ, καὶ τὸν ἀδικοῦντα καὶ τὸν ἀδικούμενον» (Νεαρά διατ. 17).

Τοιοῦτος ὁ θεσμὸς τοῦ ἀσύλου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσι καὶ τοσούτῳ ἱερῶς ὁ σκοπὸς αὐτοῦ, ὡς πράγματι εἶναι καὶ σαφῶς ὑποδηλοῦται ἐκ τῆς προτεθείσης περικοπῆς τῆς Ἰουστινιανείου Νεαράς, προοριζούσης τὰ ἄσυλα διὰ τοὺς ἀδικουμένους καὶ οὐχὶ διὰ τοὺς ἀδικοῦντας. Μέγα καὶ ἀπέραντον ἄσυλον κατέστη πρὸ ἡμερῶν καὶ διατελεῖ ὑπάρχουσα ὁλόκληρος ἢ πόλις τοῦ Κωνσταντίνου, ὡς πρὸ τινος καιροῦ καὶ ἕτεραι πόλεις χριστιανικαί. Χιλιάδας λιμοκτονοῦμένων καὶ ἀποθησκόντων ἔσωσεν ἐκ τοῦ θανάτου θρέψασα, ποτίσασα, περιβαλοῦσα, περιθάλψασα παντοιοτρόπως τὴν ἐσχάτην τοῦ ἀνθρώπου ἐλεεινότητα. Τὸ χριστιανικὸν ἰδίως πνεῦμα, ὡς τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης, ἀναπηγάξει πλούσια καὶ παραμυθητικὰ τὰ τῆς φιλανθρωπίας νάματα, ἐξερχόμενα ἐκ πάσης σχεδὸν χριστιανικῆς καρδίας. Ἐν τούτοις δὲν ὀφείλομεν νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐθεμελίωσε τὸν θεσμὸν τοῦ ἀσύλου, ἢ δὲ κατάχρησις αὐτὸν κατήργησεν. Ἄλλ' ἄρα γε καὶ νῦν πάντες οἱ καταφεύγοντες ἐν τῷ ἀσύλῳ τῆς Πόλεως εἰσὶν ἀδικούμενοι καὶ καταδιωκόμενοι ἀδίκως ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν; Ἡ ὑπάρχουσι ἐν πολλοῖς καὶ χεῖρους τῶν ἀποκλεισμένων ὑπὸ τῆς Π.

Διαθήκης καὶ τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων! Θεὸς οἶδεν. Ἡ ἀγαθοεργία ὅμως καὶ ἡ φιλάνθρωπος ὑπὲρ τοῦ πλησίον ἀγάπη, προῖον ἰδίᾳ τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐξ εὐκρινούς καρδίας χορηγούμεναι, ἔχουσι βεβαίαν τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἀμοιβὴν παρὰ Θεοῦ. Γ.

Ἡ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΟΥ ΤΑΜΩ.

Ὁ κ. Δαβρὺ δὲ Θιερσάν ἐν ὑπομνήματι αὐτοῦ περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἰσλαμισμού ἐν τῇ Σινικῇ ἐποιήσατο μνησίαν θρησκείας, ἧς τὸ ὄνομα καὶ ἐν αὐτῇ ἐτι τῇ Σινικῇ εἶναι ἥκιστα γνωστὸν, τῆς θρησκείας δηλονότι τοῦ Ταμῶ (Tamo Kiao). Ἀναγνοὺς ὁ κ. Δαβρὺ τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἐν ταῖς ὀθωμανικαῖς ἐπιγραφαῖς τῶν τεμενῶν τῆς Καντῶνος ἀπετάθη εἰς πολλοὺς λογίους, οἵτινες ὁμῶς οὐδεμίαν ἠδυνήθησαν νὰ δώσωσιν αὐτῷ ἀποχρῶσαν ἐξηγήσιν. Τέλος ὁ ἀρχηγὸς τῶν βόνζων τῆς Καντῶνος ἐγνωστοποίησεν αὐτῷ ὅτι ἡ θρησκεία τοῦ Ταμῶ οὐδὲν ἕτερον ἦν ἢ αὐτὸς ὁ βουδδισμὸς, καὶ ὅτι ὁ Ταμῶ ἢ Βόδδι-Χάρμα ἦν ὁ κη' πατριάρχης, ἦτοι ὁ πρῶτος μέγας διδάσκαλος, ὅστις ὤρισεν τὴν Σινικὴν ὡς τόπον τῆς διαμονῆς αὐτοῦ.

Ὁ σοφὸς Γαλάτης ἔλαβε ταυτοχρόνως παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν βόνζων περίεργον σύγγραμμα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Fo Tsou song-tsag, περιέχον ἀγνωστοὺς λεπτομερείας περὶ τοῦ Ταμῶ, ὃ Ταμῶ φεύγων τὴν τῶν Βραχμάνων καταδίωξιν ἀπέβλεπεν εἰς Ἰνδοστὰν μεταβαίνων εἰς Σινικὴν. Προγραφεῖς ὁ βουδδισμὸς ἐν τῇ χώρᾳ ὅπου ἐγεννήθη ἀπώλεσεν ἐν αὐτῇ τοὺς πλείστους θιασώτας αὐτοῦ, τὰ δὲ ἀσθενῆ λείψανα, ἐν οἷς περιώρισται νῦν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, στεροῦνται ἐνότητος θεωριῶν καὶ παραδόσεων, ἐν ᾧ τάχιστα ἀυξάνουσι αἱ πρὸς αὐτὸν προσελεύσεις ἐν τῇ ἡμέσῃ αὐτοκρατορίᾳ (Σινικῇ), ἐν Σιάμη, ἐν Τονγκίγκ, Ἰαπωνίᾳ καὶ Ταρταρίᾳ. Οἱ τὴν παράδοξον ταύτην ἀσπασθέντες θρησκείαν τῆς ἀπωτάτης Ἀνατολῆς ἠγεμόνες δόξαν ἐθεώρησαν τὸ ἔχειν τοὺς πρωθιερεῖς ἐν τῇ αὐτῇ αὐτῶν. Κατὰ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα ζῶν ὁ Βούδδας ἀνεδείχθη βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ ἐγγόνου τοῦ Τσεγκίσχαν Κουβλεκάν, ὅστις εἰς Θιβητιανὸν τινα ἔδωκε τὸν τίτλον τοῦ Δαλάι Λαμά (ἐν τῇ μογγολικῇ, Λαμά ἢ ἱερεὺς ὁμοίως τῷ Ἰσραηλῶ) ἀνιδρύσας αὐτῶς ἐν Θιβῆτι τὴν νέαν ἔδραν τῶν βουδδιστῶν πατριαρχῶν.

Παραλείποντες τὰς πληροφορίας τῶν βιβλίων καὶ ἀναθάλλοντες τὴν ἐξηγήσιν τῶν ἀντικειμένων περὶ ὧν ἐπραγματεύθη ὁ κ. Δελὸς (ἐν τῇ γαλατικῇ ἐθνογραφίᾳ) καὶ ὁ κ. Εὐγένιος Ρεβιγιού (ἐν τοῖς περὶ νομικῶν ζητημάτων ἐν τοῖς κοπτικῶς πα-